

Bijlage 1. Onderzoek flora en fauna

Opdrachtgever: gemeente Emmen
Opdracht: Bestemmingsplan De Verbinding
Project: Bijlagerapport onderzoek flora en fauna
Projectnummer: 220903.14334.00
Opdrachtleider: Hans van Riet
Auteur: Monique Groenveld
Status: concept

B1.1. Inleiding

In deze paragraaf is de bestaande situatie vanuit ecologisch oogpunt beschreven en is vermeld welke ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt. Vervolgens is aangegeven waaraan deze ontwikkelingen – wat ecologie betreft – moeten worden getoetst. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen het toetsingskader dat door wettelijke regelingen wordt bepaald en het toetsingskader dat wordt gevormd door het beleid van rijk, provincie en gemeente.

Huidige situatie

Het plangebied is gelegen aan de westkant van Emmen. Het plangebied bestaat uit een doorgaande weg, parkeerterreinen, grasstroken en opgaand groen.

Beoogde ontwikkelingen

Op de planlocatie zal een herinrichting plaats vinden. Hierbij zal een tunnel, plein, ondergrondse parkeergarage en busstation worden aangelegd. De voorgenomen ontwikkelingen kunnen als volgt worden omschreven:

- kapwerkzaamheden opgaand groen (bomen en struiken);
- bouwrijp maken van het terrein;
- bouwwerkzaamheden en verharderen.

Er zullen geen gebouwen worden gesloopt voor de betreffende planontwikkeling.

B1.2. Toetsingskader

Beleid

Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS)

De Nota Ruimte geeft het beleidskader voor de duurzame ontwikkeling en een verantwoord toekomstig grondgebruik in de vorm van onder andere de Ecologische hoofdstructuur (EHS). De EHS is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden. Het netwerk wordt gevormd door kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones. De EHS is op provinciaal niveau uitgewerkt, de PEHS.

Normstelling

Flora- en faunawet

Voor de soortenbescherming is de Flora- en faunawet van toepassing. Deze wet is gericht op de bescherming van dier- en plantensoorten in hun natuurlijke leefgebied. De Flora- en faunawet bevat onder meer verbodsbepalingen met betrekking tot het aantasten, verontrusten of verstoren van beschermde dier- en plantensoorten, hun nesten, holen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfsplaatsen. De wet maakt hierbij een onderscheid tussen 'licht' en 'zwaar' beschermde soorten. Indien sprake is van bestendig beheer,

onderhoud of gebruik, gelden voor sommige, met name genoemde soorten, de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet niet. Er is dan sprake van vrijstelling op grond van de wet. Voor zover deze vrijstelling niet van toepassing is, bestaat de mogelijkheid om van de verbodsbepalingen ontheffing te verkrijgen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Voor de zwaar beschermde soorten wordt deze ontheffing slechts verleend, indien:

- er sprake is van een wettelijk geregeld belang (waaronder het belang van land- en bosbouw, bestendig gebruik en dwingende reden van groot openbaar belang);
- er geen alternatief is;
- geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient in het geval van zwaar beschermde soorten of broedende vogels overtreding van de Flora en faunawet voorkomen te worden door het treffen van maatregelen, aangezien voor dergelijke situaties geen ontheffing kan worden verleend.

Met betrekking tot vogels hanteert LNV de volgende interpretatie van artikel 11:

De verbodsbepalingen van artikel 11 beperken zich bij vogels tot alleen de plaatsen waar gebroed wordt, inclusief de functionele omgeving om het broeden succesvol te doen zijn, én slechts gedurende de periode dat er gebroed wordt. Er zijn hierop echter verschillende uitzonderingen:

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

- 1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
- 2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
- 3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
- 4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd

In de 'aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd:

- 5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het hele jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie 5 vragen wel om nader onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

De Flora- en faunawet is voor dit bestemmingsplan van belang, omdat bij de voorbereiding van het plan moet worden onderzocht of deze wet de uitvoering van het plan niet in de weg staat.

B1.3. Onderzoek

Gebiedsbescherming

geen ontheffing nodig zijn voor de soorten uit categorie 1 waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet geldt. De aantasting en verstoring van vogels dient te worden voorkomen door werkzaamheden buiten het broedseizoen (broedseizoen is globaal van 15 maart tot en met 15 juli) te laten starten of door minimaal 20 meter rond een nest geen werkzaamheden uit te voeren.

Het plangebied en de directe omgeving heeft naar aanleiding van de inventarisatie geen belangrijke functie voor vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen (inclusief vogels van categorie 5).

Voor vleermuizen is het gebied in de herfst marginaal¹, foerageergebied (Adviesbureau Mertens, 2009). Het plangebied zal echter niet minder geschikt worden, na planontwikkeling, als foerageergebied. Men zou zelfs kunnen stellen dat het plangebied meer geschikt wordt. De bomen die als vliegrouete gebruikt worden zullen behouden blijven en het plan voorziet in de ondertunneling van een weg (dit zal minder lichtuitstraling tot gevolg hebben voor vleermuizen die gebruik maken van het nabijgelegen opgaande groen). Tevens zullen met de realisatie van het plein nieuwe bomen aangeplant worden (aanbeveling is hier wel dat deze bomen aansluiten op het bestaande groen en dat inheemse vrucht- en/of besdragende bomen geadviseerd worden). Deze bomen zorgen daarmee voor nieuw foerageergebied. De planontwikkeling zal geen negatieve effecten hebben op het foerageergebied voor de betreffende vleermuizen.

Indien bovenstaande maatregelen niet uitgevoerd kunnen worden en (primair) foerageergebied van vleermuizen aangetast wordt door toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen, dan dient overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen te worden door het treffen van andere mitigerende en compenserende maatregelen. Indien de vereiste maatregelen worden genomen zal de Flora- en faunawet de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg staan. Indien de vereiste maatregelen niet mogelijk zijn, dient in nader overleg met de Dienst Regelingen van het ministerie van LNV bepaald te worden of het plan in zijn huidige vorm uitvoerbaar is.

Het plangebied biedt verder geen vaste rust-, verblijfs- of voortplantingsplaatsen en/of primaire vliegroutes aan vleermuizen (Adviesbureau Mertens, 2009).

¹ Er maken enkele exemplaren gebruik van het plangebied als foerageergebied in de herfst, daarmee is dit geen primair foerageergebied in de herfst, maar marginaal foerageergebied te noemen in de herfst.

foerageergebied op de planlocatie. Naar aanleiding van het mogelijk voorkomen van vleermuizen op de planlocatie is op 21 en 30 september ('s nachts) een inventarisatie uitgevoerd (Adviesbureau Mertens, 2009). Er is hierbij gelet op mogelijke paar- en foerageerplaatsen. Tijdens de inventarisatie is een soort vleermuis waargenomen, namelijk de gewone dwergvleermuis. Van deze soort zijn alleen foerageerplaatsen aangetroffen, niet duidelijk is of het hier, gezien de korte duur van het onderzoek en het seizoen, gaat om primair foerageergebied. Het plangebied biedt geen vaste rust-, verblijfs- of voortplantingsplaatsen en/of primaire vliegroutes aan vleermuizen.

Amfibieën

Volgens het Natuurloket zijn amfibieën slecht onderzocht binnen de betreffende kilometerhokken. De verwachting is dat algemene amfibieën als bruine kikker en gewone pad voorkomen in het plangebied. Mogelijk maken genoemde soorten gebruik van het plangebied als schuilgelegenheid en winterverblijfplaats. Een soort als rugstreeppad is gezien de verspreidingsgegevens (RAVON, 2009) niet te verwachten in of nabij de planlocatie. Overige zwaar beschermde soorten zijn ook niet te verwachten.

Overige soorten

Het Natuurloket geeft aan dat de betreffende kilometerhokken niet onderzocht zijn op overige soorten. Alleen dagvlinders zijn redelijk onderzocht en hier is een rode lijstsoort waargenomen. Het plangebied is naar verwachting ongeschikt als biotoop voor beschermde reptielen en insecten (vlinders, sprinkhanen en libellen). Genoemde beschermde soortengroepen stellen hoge eisen aan hun leefgebied; de deelplanlocaties voldoen hier niet aan.

In tabel B.1.1 staat aangegeven welke beschermde soorten er binnen het plangebied (naar verwachting) voorkomen en onder welk beschermingsregime deze vallen.

Tabel B.1.1: Beschermde soorten binnen het plangebied en het beschermingsregime

Vrijstellingsregeling	Ontheffingsregeling Ffw		vogels		
	tabel 1	tabel 2	tabel 3		
		Bijlage 1 AMvB	Bijlage IV HR	Cat. 1 t/m 4	Cat. 5
egel, mol, huisspitsmuis en veldmuis			alle vleermuizen	huismus	grote bonte specht, ekster, koolmees en pimpelmees
bruine kikker en gewone pad					

B1.4. Toetsing en conclusie

Soortenbescherming

Het bestemmingsplan is het besluit dat ingrepen mogelijk maakt en een aantasting van beschermde dier- of plantensoorten kan betekenen. Uiterlijk bij het nemen van een besluit dat ruimtelijke veranderingen mogelijk maakt, zal daarom zekerheid moeten zijn verkregen of verlening van ontheffing op grond van de Flora- en faunawet nodig zal zijn en of het reëel is te verwachten dat deze zal worden verleend. Voor de betreffende planontwikkelingen zal

De planlocatie vormt geen onderdeel van en is ook niet nabij een natuur- of groengebied met een beschermde status, zoals Natura-2000 gelegen. De planlocatie maakt ook geen deel uit van en is ook niet nabij de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) gelegen. Derhalve komt gebiedsbescherming niet meer aan de orde.

Soortenbescherming

De huidige ecologische waarden zijn vastgesteld aan de hand van een foto's (google maps) van het plangebied, algemene ecologische kennis en verspreidingsatlassen/gegevens (Broekhuizen, 1992; Limpens, 1997, www.ravon.nl, FLORON, 2002 en www.waarnemingen.nl waarin de waarnemingen zijn aangegeven. Via het Natuurloket (www.natuurloket.nl) kan een indicatie worden verkregen van de beschikbaarheid van soortengegevens bij verschillende Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Tevens is voor de soortengroepen: vlermuizen en broedvogels nader onderzoek uitgevoerd (Adviesbureau Mertens, 2009)

Planten

Volgens het Natuurloket zijn vaatplanten slecht onderzocht binnen de betreffende kilometerhokken, waarvan de planlocatie deel uitmaakt. Gezien de vele verharding en het intensieve beheer, zijn beschermde vaatplanten niet te verwachten op de planlocatie.

Vogels

Het Natuurloket geeft aan dat broedvogels goed onderzocht zijn binnen de betreffende kilometerhokken. Er zijn 35 soorten aangetroffen, waarvan 2 rode lijstsoorten. Naar verwachting zullen onder dakpannen of in andere holtes in bebouwing soorten als huismus (rode lijstsoort), spreeuw en gierzwaluw broeden. De opgaande begroeiing kan het biotoop vormen van in Nederland (zeer) algemeen voorkomende vogelsoorten als grote bonte specht, ekster, kauw, merel, roodborst, koolmees en pimpelmees.

Gezien de voorkomende biotopen op de planlocatie zijn zeldzame beschermde vogelsoorten en/of rode lijstsoorten hier niet te verwachten.

Het plangebied en de directe omgeving zijn (Adviesbureau Mertens, 2009) tevens, tijdens de veldinventarisatie van vlermuizen, bekeken op nesten en mogelijkheden voor broedvogels die jaarrond verblijfplaatsen hebben of jaarlijks hun nesten opnieuw gebruiken. In de voor broedvogels geschikte biotopen is gezocht naar nesten van roofvogels en andere soorten met vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze plaatsen zijn tijdens het onderzoek niet aangetroffen. De kans op het voorkomen van zulke vogels is niet groot, gelet op de hoge mate van verstoring en de ongeschiktheid van de biotopen.

Zoogdieren

Volgens het Natuurloket zijn zoogdieren slecht onderzocht binnen de betreffende kilometerhokken

Mogelijk maken algemene soorten als mol, egel, huisspitsmuis en veldmuis gebruik van de struiken en de grasstroken binnen het plangebied.

Volgens de verspreidingsgegevens (waarnemingen.nl) komen binnen de regio Emmen de volgende vlermuissorten voor: baardvleermuis, franjestaart, watervleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Vaste verblijfplaatsen van gebouwbewonende vlermuizen (gewone dwergvleermuis en laatvlieger) kunnen mogelijk aanwezig zijn in de gebouwen (onder dakranden, dakpannen en in spouwmuren) in het plangebied. Ook kunnen boombewonende soorten gebruik maken van de (oudere) bomen als vaste verblijfplaatsen, vliegrouwe en

onderhoud of gebruik, gelden voor sommige, met name genoemde soorten, de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet niet. Er is dan sprake van vrijstelling op grond van de wet. Voor zover deze vrijstelling niet van toepassing is, bestaat de mogelijkheid om van de verbodsbepalingen ontheffing te verkrijgen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Voor de zwaar beschermde soorten wordt deze ontheffing slechts verleend, indien:

- er sprake is van een wettelijk geregeld belang (waaronder het belang van land- en bosbouw, bestendig gebruik en dwingende reden van groot openbaar belang);
- er geen alternatief is;
- geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient in het geval van zwaar beschermde soorten of broedende vogels overtreding van de Flora en faunawet voorkomen te worden door het treffen van maatregelen, aangezien voor dergelijke situaties geen ontheffing kan worden verleend.

Met betrekking tot vogels hanteert LNV de volgende interpretatie van artikel 11:

De verbodsbepalingen van artikel 11 beperken zich bij vogels tot alleen de plaatsen waar gebroed wordt, inclusief de functionele omgeving om het broeden succesvol te doen zijn, én slechts gedurende de periode dat er gebroed wordt. Er zijn hierop echter verschillende uitzonderingen:

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

- 1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
- 2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
- 3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
- 4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd

In de 'aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd:

- 5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het hele jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie 5 vragen wel om nader onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

De Flora- en faunawet is voor dit bestemmingsplan van belang, omdat bij de voorbereiding van het plan moet worden onderzocht of deze wet de uitvoering van het plan niet in de weg staat.

B1.3. Onderzoek

Gebiedsbescherming

